

УДК 81'243

ІНТЕРАКТИВНИЙ КУРС ОНЛАЙН ТА ПОСІБНИК З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ „КРОК-1”: ЕФЕКТИВНА ВЗАЄМОДІЯ

Галина Темник

*Національний університет „Львівська політехніка”,
Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою,
вул. С. Бандери, 32 д, 79013 Львів, Україна
тел.: 098 944 73 43
ел. пошта: galysja10@gmail.com*

Здійснено порівняльний аналіз навчального посібника з української мови як іноземної „КРОК-1” та однойменного інтерактивного курсу, призначеного для функціонування в мережі інтернет, виявлено потенційні дидактичні можливості цих навчальних засобів та ефективні способи їхньої взаємодії.

Ключові слова: посібник з української мови як іноземної, інтерактивний курс, ефективна взаємодія, структурно-тематичний зв'язок, мовно-змістовий зв'язок, послідовність викладу матеріалу, типи завдань, індивідуальний підхід, учасники навчального процесу, контроль знань.

Сучасний освітній процес неможливо уявити без новітніх комп'ютерних технологій, застосування яких у лінгводидактиці варіює від упровадження у навчальний процес аудіозаписів до здобуття інтернет-освіти. Значною мірою комп'ютеризація навчання зумовлена потребою транскордонної освіти, збільшення доступу до освіти всіх категорій населення, підвищення ефективності навчання та залежить від поширення комп'ютерних технологій та інтернету серед населення, компетенції викладачів у цій галузі, наявності відповідних навчальних ресурсів.

За спостереженнями середній показник учителів у країнах ЄС, які мають доступ до ІКТ та є компетентними і мотивованими до використання інтернету і комп'ютерів у навчальному процесі, становить 37,9%, у Великобританії цей показник є найвищим – 60,2%, а у Франції найнижчим – 19,2% [5].

Що стосується використання студентами комп'ютерних можливостей для навчання, то, за дослідженнями англійського вченого Х'ю Джарвіса, який вивчав тенденції застосування комп'ютерів у вивченні англійської мови як іноземної серед таїландських та арабських студентів, використання комп'ютерів у навчальний аудиторний час щоденно становить 8,1%, 2–3 рази на тиждень – 18,7%, раз на тиждень – 35,8%, дуже рідко – 31,7%, ніколи – 5,7%.; у позааудиторний час для вивчення мови використання комп'ютерів становить 15,4% – щодня, 39% – 2–3 рази на тиждень, 29,4% – раз на тиждень, 14,6% – рідко, 1,6% – ніколи; 79,5% надають перевагу комп'ютерній технології для вивчення мови в позааудиторний час, працюючи вдома; 65,6% надають перевагу використанню комп'ютера під час самостійного навчання, аніж друкованої продукції [19].

За даними Галахера, інтернет-освіта стає більш поширеною, збільшуючись на 40% щорічно [18]. 31% американських студентів, а це 6,1 мільйона вивчають хоча б один інтернет чи онлайн курс [16].

Зростання ролі комп'ютерних технологій у навчальному процесі все ж не свідчить про тенденцію до взаємозаміни аудиторного навчання за допомогою друкованої продукції на комп'ютеризовану. Як свідчать опитування студентів, які вивчають іноземну мову, значення викладача, друкованих навчальних матеріалів та робота в аудиторії залишаються важливими у навчанні, передусім, через відсутність підтвердження того факту, що той самий час, проведений під час навчання в аудиторії, відповідає, за результатами, часу, проведеному під час навчання за допомогою комп'ютерних технологій; через якість навчальних комп'ютерних та інтернет-ресурсів; через труднощі із самодисципліною; через відсутність позамовних чинників, які є необхідними для вивчення мови.

З цього приводу актуальні дані досліджень, проведених Європейським центром розвитку професійної освіти та Європейським Союзом, згідно з якими якість електронного навчання оцінює на відмінно лише 1% респондентів (із 433 представників 5 європейських мов), і лише 5% – як дуже добре [17: 31].

Результати досліджень свідчать водночас про світову тенденцію до збільшення ролі комп'ютерних технологій у навчанні, поширення дистанційних курсів, у тому числі й для вивчення мови, але й одночасну дискусію щодо можливості взаємозаміни аудиторного навчання із його учасниками – вчителем, студентами чи учнями та навчальними засобами – на віртуальну освіту. Очевидним є те, що ефективною моделлю освіти на сучасному етапі в умовах існування можливості для стаціонарного навчання є супровід традиційних форм і засобів навчання новітніми комп'ютерними технологіями, пошук шляхів їх ефективного застосування або створення навчальних комплексів, які об'єднують традиційні навчальні засоби з усіма можливостями комп'ютерних технологій.

Розробленню методичних рекомендацій щодо ефективного використання новітніх технологій у навчальному процесі присвячена значна частина наукових педагогічних публікацій, серед яких, зокрема, чимало досліджень українських лінгводидактів.

Проблематика досліджень охоплює використання новітніх технологій у навчальному процесі в цілому [1; 10; 12] та у процесі вивчення мови як рідної та як іноземної [18; 12; 15], застосування відеокурсів з української мови як іноземної в освітньому процесі [4], використання ресурсів інтернету [20], історію виникнення мультимедійних засобів навчання, їхнє впровадження та застосування у вивченні мови [7; 13]. Вагому частину цих праць становлять публікації, які розкривають зміст, основні принципи, переваги та недоліки, актуальність дистанційного навчання [2; 6].

Поза увагою українських дослідників та методистів-практиків як у методичному обґрунтуванні способів застосування, так і в практичному втіленні опинився такий поширений і розвинений у світовій лінгводидактиці ресурс, як інтерактивний курс навчання мови, доступний в онлайн-режимі: „Ідеться про такий спосіб, за якого навчання відбувається шляхом взаємодії того, хто навчається, з комп'ютерною програмою, розташованою на певному інтернет-ресурсі, яка дає можливість виконувати тренувальні завдання, вибираючи правильні варіанти, вдруковуючи відповіді, пересуваючи об'єкти, та отримувати відразу результати виконання” [14: 116]. З функціонуванням таких курсів можна ознайомитись на веб-сторінках із вивчення англійської, німецької, французької мов. Для вивчення української мови як іноземної чи як рідної схожі ресурси функціонують на 10 сайтах [9], які, однак, не відповідають сучасним досягненням інтерактивних технологій.

Створення інтернет-ресурсів із навчальними курсами на основі інтерактивних технологій – актуальне завдання української лінгводидактики, оскільки існування такого навчального засобу сприятиме підвищенню ефективності вивчення української мови як іноземної, розширюватиме можливості навчання для іншомовної аудиторії. У зв'язку з цим Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою доповнює створення 3-рівневого навчального комплексу з української мови як іноземної „КРОК” однойменним інтерактивним курсом, який буде доступний в онлайн-режимі. На цьому етапі розроблено змістову частину курсу, призначеного для студентів, які навчаються на рівні А1 та А2.

У статті подаємо порівняльний аналіз підручника „КРОК-1” та його інтерактивної частини, призначеної для онлайн-навчання, з метою створення методичних рекомендацій щодо можливостей ефективного поєднання цих навчальних засобів у процесі вивчення української мови як іноземної.

Структурно-тематичний зв'язок.

Посібник з української мови як іноземної „КРОК-1” містить 10 навчальних модулів, які охоплюють основні комунікативні теми, необхідні на початковому рівні навчання, а також елементи країнознавства. Кожен із модулів містить декілька уроків, кількість яких може коливатися від одного уроку, як у першому модулі „Абетка”, до п'яти, як у восьмому модулі „Відпочинок”. Усе залежить від обсягу комунікативної теми і потреби її структуризації на менші блоки. Загалом, посібник складається з 32 уроків. Подаємо структуру посібника: 1) **Абетка**; 2) **Знайомство** (Як справи? Звідки ти?); 3) **Хто ти?** (Наша родина; Професії; Хобі); 4) **Їжа** (Овочі, фрукти; Страви і напої; Ти вмєш готувати! Де можна поїсти?); 5) **Як купувати?** (Продуктовий магазин; Як купувати на ринку? В універмазі; Одяг і мода; У крамниці сувенірів); 6) **Місто** (Освіта; Транспорт; На вокзалі; Пошта, телефон; Наше місто); 7) **Житло** (Наш будинок; Готель); 8) **Відпочинок** (Поїздка до бабусі; На річці; Міста України; Подорожі; На митниці); 9) **Здоров'я** (Тіло людини; Як Ваше здоров'я? Спорт); 10) **Свята** (Свята в Україні; День народження; День Незалежності).

Оскільки інтерактивний курс є частиною навчального комплексу „КРОК-1”, то за структурою (кількість модулів та уроків) і тематикою відповідає посібникові, однак різниться за кількістю завдань у кожному уроці, яка становить від 5 до 7, а загалом – 150 завдань.

Інтерактивний курс, на відміну від посібника, не містить граматичних таблиць і контрольних завдань до кожного модуля, що зумовлено його загальним дидактичним призначенням (див. нижче Контроль знань).

Структурно-тематична відповідність інтерактивного курсу посібникові створює можливість для додаткового вивчення тих самих комунікативних тем.

Мовно-змістовий зв'язок.

Мовно-змістовий зв'язок простежується у кожній парі відповідних уроків з посібника та інтерактивного курсу за спільним принципом. Кожен урок у посібнику має на меті вивчення розмовної теми з переліком відповідної лексики та зазначенням граматичних явищ. Урок інтерактивного курсу завжди спрямований на тренування здобутих знань під час навчання за посібником у вже відомих і нових ситуативних контекстах, розширення знань через використання нової лексики та конструкцій, побудованих із вивченого у посібнику матеріалу. Простежимо мовно-змістовий зв'язок між уроками посібника та інтерактивного курсу на прикладі 5-го уроку „Професії” з 3-го модуля „Хто ти?”. Мета цього уроку – навчити студентів розповідати про професії, використовуючи відповідну лексику та конструкції з місцевим відмінком однини

іменників і прийменників місця, утворювати та розрізняти рід іменників на позначення назв професій. У переліку лексичних одиниць, призначених для вивчення, у посібнику подано: іменники трьох тематичних груп – назви професій: *викладач, водій, вчитель, журналіст, кухар, лікар, менеджер, міліціонер, міністр, офіціант, продавець, робітник, фотограф, юрист* та відповідники жіночого роду; назви осіб: *батьки, брат, дівчина, жінка, людина, пенсіонер, професор, студент, учень, хлопець, чоловік*; назви установ: *завод, кафе, кіоск, лікарня, магазин, міліція, парк, ресторан, суд, телебачення, університет, фірма, школа*; а також іменники *професія, робота*; прикметник *цікавий*; дієслова: *вчитися, здаватися, знати, працювати*; прислівник *часто*; а також прийменники *в, на, у* та декілька займенників.

В інтерактивному курсі, окрім вказаного переліку слів, додаються нові, а саме: до назв професій: *модель, охоронець*; до назв осіб: *відвідувач, директор, діти, злочинець, клієнт, люди, пасажир, пацієнт, покупець, підзахисний*; до назв установ: *базар, видавництво, дитячий садок, їдальня, кухня, супермаркет*; та слова *лекція, товари, телепередача*; дієслова *вести, готувати, затримувати, захищати, продавати, читати, мати*.

Кількість нових лексичних одиниць порівняно з посібником збільшується майже вдвічі, що могло б утруднювати процес виконання завдань. Однак таку ситуацію врівноважує те, що не вся нова лексика в інтерактивному курсі має дидактичне значення, її можна поділити на три групи: слова, які не впливають на розуміння завдання; слова, які пояснюють ілюстрації; слова, призначені для вивчення. Таким чином, лише значення 1/3 із нової лексики в інтерактивному курсі студентам необхідно з'ясувати самостійно з допомогою словників. У посібнику вивчення назв професій – іменників чоловічого та жіночого роду – відбувається через безпосереднє засвоєння цих слів. Інтерактивний курс створює можливість студентам спробувати самостійно їх утворити, сконструювавши із частин слів – коренів слів, суфіксів та закінчення.

Під час уроку студенти також повинні засвоїти за посібником декілька синтаксичних конструкцій:

1. *О. в. займ. хто + ос. займ. + теп. час. дієсл. працювати?* (напр.: *Ким Ви працюєте?*);
2. *Н. в. хто + особовий займ. + за професією?* (напр.: *Хто Ви за професією?*);
3. *Н. в. ос. займ. / ім. назва особи + Н. в. ім. назва професії* (напр.: *Я лікар*);
4. *Де + Н. в. ос. займ. + теп. час дієсл. працювати?* (напр.: *Де Ви працюєте?*);
5. *Прийм. у / в / на + М. в. ім. назви установи* (напр.: *У лікарні*);
6. *Ос. займ. / Н. в. ім. назва професії / особи + теп. час дієсл. працювати* (напр.: *Лікар працює у лікарні*).

Тренування 1–5 конструкцій відбувається через побудову тих самих запитань і відповідей до кількох осіб, які вказані у 2-му завданні посібника. Студенти ставлять, скажімо, в парах один одному запитання, змінюючи імена осіб і їхні професії.

Натомість в інтерактивному курсі завдання на тренування цих конструкцій швидше можна назвати завданням на конструювання мовних одиниць. Тут студенти з переліку форм слів повинні побудувати усі можливі речення. Для вивчення 6-ї конструкції в посібнику подано ключові слова – назви професій і назви установ. Студенти мають лише побудувати, використовуючи перелік, однотипні речення на зразок: *Лікар працює в лікарні*. Оскільки конструкція не є складною за будовою, то в інтерактивному курсі відбувається її повторення через тестове завдання, як-от: *Викладач працює: а) у дитячому садку; б) у школі; в) в університеті*. Студент не лише тренує вживання конструкції, але й зосереджує увагу на розумінні значення слів.

Завдяки мовно-змістовому зв'язку між уроками в посібнику та інтерактивному курсі з'являються можливості додаткового самостійного тренування вивченого в аудиторії матеріалу та засвоєння нових знань. Щодо повторення, то нові комунікативні ситуації, речення сприяють ефективнішому засвоєнню з розумінням, а не лише через механічне запам'ятовування.

Послідовність викладу матеріалу.

Послідовність викладу навчально-тренувального матеріалу в кожному уроці посібника та інтерактивного курсу має певні особливості. За посібником студенти спершу сприймають нові знання в тексті, який зазвичай є монологом особи у відповідній до теми уроку комунікативній ситуації. При цьому слухання і читання може відбуватися двічі і супроводжуватись виписуванням нових слів та з'ясуванням їхніх значень. Наступні завдання – це детальне вивчення і тренування тих мовних явищ, які були проілюстровані в тексті. Дуже часто урок можна умовно поділити на дві частини: перша містить текст та вправи до проілюстрованої лексики і граматичних конструкцій, які спрямовані, переважно, на побудову висловлювань чи форм слів за зразком; друга може розпочинатись із діалогу та інтерпретувати навчальний матеріал вже для підготовки студентів до самостійних висловлювань.

В інтерактивному курсі урок розпочинається із завдань на тренування лексики спершу без контексту, далі – у контексті словосполучень і речень; початковими можуть бути і завдання, спрямовані на розвиток вміння утворювати нові слова. Наступний крок – завдання на побудову конструкцій із вивчених слів, словосполучень, з'єднання частин речень. Завершальну частину складають завдання, спрямовані на тренування розуміння змісту речень, текстів та узагальнення у новому ситуативному контексті здобутих знань.

Таким чином, основний принцип послідовності викладу навчального матеріалу в уроках інтерактивного курсу – тренування мовних навичок від менших мовних одиниць до складних утворень – текстів, діалогів. Натомість у посібнику маємо зворотний порядок: спершу подання мовленнєвої ситуації з усіма її лексичними і граматичними особливостями, а потім – детальне вивчення цих особливостей – лексики та конструкцій. Така послідовність є сприятливим чинником для застосування інтерактивного курсу як продовження матеріалу посібника у новій інтерактивній формі та активізації мисленнєвої діяльності.

Типи завдань.

Результатом аналізу типів завдань у посібнику та інтерактивному курсі є узагальнена класифікація, згідно з якою завдання у зазначених навчальних засобах діляться на декілька груп:

- 1) за видами мовленнєвої діяльності – завдання, спрямовані на слухання, читання, говоріння, письмо. Письмові та усні завдання можуть мати на меті тренування граматичних явищ;
- 2) за можливістю прогнозувати результати – на відкриті (творчі) і закриті (з чітко визначеними відповідями);
- 3) за способом виконання:
 - відповіді на запитання;
 - вибір правильної відповіді / зайвого варіанта;
 - групування слів з переліку / без переліку;
 - побудова асоціативних рядів;
 - утворення певних граматичних форм;

- утворення слів, словосполучень, речень діалогів за зразком / з переліку слів, словосполучень, частин речень, реплік;
 - з'єднання ілюстрацій із підписами, які складаються зі слів, словосполучень, речень;
 - доповнення речень, текстів, діалогів словами, словосполученнями чи репліками з переліку / без переліку;
 - побудова синонімічних словосполучень, речень;
 - побудова речень, текстів, діалогів за переліком ключових слів;
 - моделювання комунікативних ситуацій на задану тему;
 - описи ілюстрацій;
 - виправлення помилок у реченнях, текстах, діалогах;
- 4) за кількістю виконавців – самотійні, в парі, в групі;
- 5) за послідовністю навчального процесу:
- завдання-подання нового навчального матеріалу;
 - завдання-тренування мовних явищ нового навчального матеріалу;
 - завдання-конструювання / продукування мовлення на основі здобутих знань.

У посібнику використані всі із вказаних у поданому вище переліку типи завдань. Особливістю інтерактивного курсу є те, що тут подано завдання для самотійного виконання, спрямовані в основному на тренування вже вивчених мовних явищ та частково на побудову висловлювань із переліку заданих одиниць і, таким чином, – на розвиток навичок читання та писемного мовлення через набір слів, словосполучень, речень, текстів, діалогів, результати яких можна визначити конкретною кількістю варіантів відповідей.

За способом виконання серед завдань інтерактивного курсу подано такі типи:

- вибір правильного варіанта з переліку поданих;
- групування поданих слів;
- з'єднання ілюстрацій із підписами;
- утворення певних граматичних форм чи нових слів за зразком;
- доповнення речень, текстів, діалогів словами, словосполученнями, репліками з поданого переліку;
- виправлення помилок;
- утворення словосполучень, речень, текстів, діалогів із переліку поданих складових частин.

Отже, інтерактивний курс дає можливість учасникам навчального процесу, які навчаються за посібником „КРОК-1”, продовжити блок тренувальних завдань закритого типу, тобто тих, які передбачають прогнозовані відповіді, тим самим збільшуючи шанси доведення мовних навичок до автоматизму.

Технічно-організаційні характеристики.

Ефективна організація навчання за посібником „КРОК-1” передбачає роботу в аудиторії, оскільки посібник є одномовним і в багатьох моментах потребує коментарів викладача, містить велику кількість комунікативних завдань, для виконання яких необхідна група студентів. Відповідно, час навчання пов'язаний із тривалістю аудиторного заняття та розкладом навчальних дисциплін. Навчання за посібником групи студентів в аудиторії зменшує можливість для реалізації індивідуального підходу, але натомість збільшує можливість для зміни інтерпретації матеріалу, тобто на основі вказаних у посібнику прикладів, ситуацій викладач має нагоду імпровізувати, додаючи чи змінюючи формулювання завдань, якщо у цьому є потреба. Додаткові

пояснення, повторне виконання завдань залежать у цьому разі від середньої успішності студентів та уміння викладача організувати навчальний час. Посібник передбачає використання аудіозаписів та виконання письмових завдань, у зв'язку з цим виникає потреба в канцелярському приладді для записів і нотаток та супроводі технічними засобами для прослуховування.

Необхідними умовами для роботи з інтерактивним курсом є наявність комп'ютера з доступом до інтернету, оскільки після завершення програмної частини роботи над курсом передбачається його розташування в мережі інтернет у вільному доступі. Відповідно, місце розташування ресурсу сприяє навчанню поза аудиторією навчального закладу. Визначальною рисою цього навчального засобу є індивідуальний підхід, завдяки якому студент має можливість самостійно визначати час, місце і тривалість навчання. Засоби програмування забезпечують необмежену кількість разів виконання завдань, можливість вибирати завдання у будь-якому порядку, не зобов'язують до послідовного переходу від одного завдання до іншого. Технічні можливості підвищують швидкість виконання завдань, оскільки вдрукування, пересування, з'єднання об'єктів, вибір варіантів, групування слів з допомогою програмних засобів потребують менших затрат часу, ніж аналогічні дії, виконані письмово, і є зручнішими в умовах роздумування над виконанням завдання, коли зміна думки і відповідна зміна в ході виконання завдання не потребує переписування чи закреслювання.

З організаційно-технічного боку перевагами навчання з посібником у групі з викладачем є створення середовища для тренування комунікації, можливості нової інтерпретації навчального матеріалу. Переваги інтерактивного курсу – у можливостях індивідуального підходу та зменшенні затрат часу на виконання тренувальних завдань. За умов поєднання двох навчальних засобів можна досягнути максимального дидактичного ефекту, оскільки переваги інтерактивних технологій компенсують недоліки навчання з посібником – і навпаки. Взаємодія інтерактивного курсу і посібника в навчальному процесі підвищує ефективність навчання через зміну видів навчальної діяльності: якщо посібник передбачає занурення в комунікативне середовище, то інтерактивний курс вносить у навчальний процес елементи комп'ютерної гри, що зацікавлює і мотивує студентів до навчання.

Учасники навчального процесу.

Посібник „КРОК-1” призначений для навчання у групі з викладачем, при цьому студентам необхідно, окрім виконання тренувальних завдань, спілкуватися один з одним, використовуючи усі можливості роботи в парах, групах. Роль викладача полягає в організації навчального процесу, корекції помилок, поясненні нового чи незрозумілого матеріалу. Особливо важливим завданням викладача також є створення сприятливих обставин для максимального використання часу для спілкування, розвитку комунікативних навичок під час роботи в парах чи групах.

Оскільки навчання з інтерактивним курсом є самостійним, то передбачає лише одного учасника навчального процесу – студента, частково роль викладача виконує спеціальне програмне забезпечення.

Контроль знань.

Контроль знань, перевірка та коригування – важливі складники навчального процесу, які відображають рівень засвоєння знань. В аудиторному навчальному процесі, зокрема, це стосується навчання за аналізованим посібником, перевірка і коригування, яке здійснює викладач, може відбуватися у процесі виконання завдання щодо окремих його частин чи після виконання і передбачає обговорення помилок. Для

контролю знань з навчальної теми в цілому в посібнику розроблено спеціальні контрольні роботи до кожного модуля. Цей вид контролю відбувається зазвичай письмово і в такий спосіб фіксує показники рівня успішності студентів. Інтерактивний курс не містить такого підсумкового контролю знань, оскільки створює можливості автоматичної перевірки кожного завдання, зокрема з підрахунком відсоткового показника успішності та одночасним маркуванням правильних і неправильних відповідей. З допомогою цих показників студент може самостійно здійснювати аналіз помилок. Інтерактивність у цьому аспекті забезпечує економію часу для перевірки.

У контексті посилення процесу комп'ютеризації освіти, яка спрямована на оптимізацію навчального процесу, зростання мотивації та підвищення ефективності навчання, особливої актуальності набувають умови та способи максимально корисного застосування новітніх освітніх технологій, зокрема інтерактивних.

Результати порівняльного аналізу посібника з української мови як іноземної та інтерактивного курсу „КРОК-1”, які відображають потенційні дидактичні можливості цих навчальних засобів, зумовлюють декілька моделей їхнього поєднання у процесі вивчення української мови як іноземної для досягнення максимального педагогічного результату.

Ефективна взаємодія аналізованих навчальних засобів базується на принципах структурно-тематичного, мовно-змістового зв'язку, послідовного продовження навчального матеріалу, системності типів завдань, економії навчального часу, урівноваження аудиторної роботи та індивідуального навчання, чергуванні різних видів навчальної діяльності.

В умовах навчання групи студентів з викладачем взаємодія посібника та інтерактивного курсу може бути організована певним чином. Наприклад, посібник та диск з аудіозаписами – основа для роботи в аудиторії. Відповідний урок інтерактивного курсу та пропонуване в посібнику домашнє завдання призначені для самостійної роботи. Викладач дає рекомендації щодо послідовності виконання, а саме: спершу бажано пройти урок інтерактивного курсу, а тоді виконувати вправи для домашнього завдання з посібника. Цей спосіб поєднання двох навчальних засобів сприятиме ефективній взаємодії, оскільки, як було встановлено з допомогою порівняльного аналізу, завдання інтерактивного курсу мають тренувальний характер і за етапами навчальної діяльності відповідатимуть тій частині, яка готує до комунікації. Вони допомагають актуалізувати здобуті знання під час роботи в аудиторії у нових контекстах і таким способом підготуватись до виконання домашнього завдання з посібника, яке зазвичай спрямоване на розвиток письмової комунікації, у зв'язку з чим потребує володіння певним словниковим запасом і синтаксичними конструкціями. Якщо домашнє завдання слугує лише для повторення вивченого і не спрямоване на побудову нових висловлювань, то викладач може додати це завдання до аудиторної роботи, а для самостійної роботи рекомендувати матеріал інтерактивного курсу та додаткове творче завдання.

Ще один варіант ефективної взаємодії аудиторної роботи з посібником та інтерактивного курсу – це довільний вибір студентами виконання інтерактивних завдань, відповідно до бажання повторити чи вдосконалити ті знання, які не вдалось добре закріпити на занятті. Побудова інтерактивного курсу дає змогу виконувати завдання вибірково та повторювати виконання необмежену кількість разів аж до максимально повного засвоєння матеріалу. Роль викладача в цьому випадку – рекомендувати інтерактивний курс як засіб додаткового тренування, який сприятиме підвищенню успішності під час контролю знань.

В умовах забезпечення аудиторного навчання комп'ютерами чи іншими технічними засобами із доступом до інтернету викладач має нагоду збільшити час тренування комунікації, поділивши студентів на дві групи, одна з яких після подання нового матеріалу і декількох тренувальних вправ продовжує тренування через роботу з інтерактивним курсом, інша в цей час виконує разом з викладачем комунікативні завдання, потім групи міняються. Такий метод організації навчального процесу особливо актуальний у групах з більшою кількістю студентів, оскільки збільшується час спілкування і з'являється у викладача можливість більш ефективного спостереження за мовленням студентів і його коригування.

Систематична взаємодія протягом навчального курсу посібника та інтерактивного курсу допоможе підвищити ефективність навчання, мотивацію студентів, урізноманітнити навчання, зекономити час викладача.

Використання інтерактивного курсу як частини навчального процесу одночасно з посібником – перспективний напрям не лише з погляду вдосконалення навчання української мови як іноземної за традиційною методикою. Його актуальність полягає у створенні можливостей для майбутніх досліджень сприйняття студентами навчання з допомогою новітніх інформаційно-комунікативних технологій, динаміки досягнення дидактичних цілей з допомогою друкованої продукції та засобів, основаних на комп'ютерних технологіях та інтернет-ресурсах; педагогічних експериментів, спрямованих на порівняння практичних результатів, досягнутих у процесі навчання за посібником та з допомогою комп'ютерних інтернет-технологій. Результати цих досліджень важливі для визначення ефективних освітніх технологій, які повинні формувати пріоритетні для розробників навчальних ресурсів напрями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрейко В. І. Використання новітніх технологій навчання та сучасних технічних засобів у навчальному процесі / В. І. Андрейко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.e-lib.zakdu.edu.ua/index2.php?option=com_sobi2.
2. Антонів О. Дистанційне навчання української мови як іноземної (тестовий контроль лексичної компетенції) / О. Антонів // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – Вип. 3. – С. 66–71.
3. Балуєва Ю. Історія виникнення мультимедійних засобів навчання та їх упровадження на уроках української мови / Ю. Балуєва // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. № 22 (209). – Ч. II. — С. 152–157.
4. Білик О. Методичні засади використання відеокурсу з української мови як іноземної в освітньому процесі / О. Білик, О. Сухорукова // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – Вип. 4. – С. 59–65.
5. Блохтур А. Коли прийдуть в школу електронні книги та натбуки? / А. Блохтур, Г. Каплюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://glavcom.ua/articles/1951.html#rate>
6. Довгий І. Інструментальні засоби дистанційного вивчення мови як іноземної / І. Довгий // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – Вип. 2. – С. 77–80.
7. Довгий І. Мультимедійні засоби у вивченні мови як іноземної з допомогою інтернет-технологій / І. Довгий // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – Вип. 3. – С. 79–81.

8. Іванов Ю. І. Лінгводидактичний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови / Ю. І. Іванов // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. № 22 (209). – Ч. II. — С. 254–260.
9. Інтернет-ресурси з вивчення української мови:
<http://lab.chass.utoronto.ca/slavic/Ukrainian/SLA108/>;
<http://studyukrainian.org.ua/en/e-learning/audio>;
<http://ukma.kiev.ua/ua/pub/websites/ufi/index.htm>;
<http://www.hippocrenebooks.com/beginnersukrainian/tech.html>;
<http://www.surfacelanguages.com/language/Ukrainian>;
<http://www.ukrainianlanguage.org.uk/read/index.htm>;
<http://www.eurolang2012.com/>
<http://www.linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>
<http://www.mova.info/pidruchn.aspx>
<http://www.ukrainianlanguage.org.uk/read/index.htm>
10. Капінус О. Л. Використання комп'ютерних програм для вивчення англійської мови у ВНЗ / О. Л. Капінус [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN18/12kolmuv.pdf>
11. Козуб М. В. Комп'ютерна лінгводидактика у викладанні іноземних мов / М. В. Козуб [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pipo/2011_32-33/11kmvft.pdf
12. Кузнєцова О. М. Використання комп'ютерних технологій на заняттях з іноземної мови / О. М. Кузнєцова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com/30NIEK2011/Pedagogical/596146.doc.htm>.
13. Палінська О. Крок-1 (рівень А1–А2). Українська мова як іноземна : книга для студента / Олеся Палінська, Оксана Туркевич. – Львів : Артос, 2010. – 104 с.
14. Темник Г. Інтерактивний курс УМІ он-лайн: актуальність, методичні принципи та значення / Г. Темник // Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті „...землякам моїм в Україні і не в Україні...” : зб. матеріалів четвертої Міжнар. наук.-практ. конф. (у рамках IV Міжнародного конгресу світового українства). – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2013. – С. 115–120.
15. Ткачик Н. Eurolang 2012 як засіб популяризації української мови та культури в Європі / Н. Ткачик // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – Вип. 4. – С. 66–71.
16. Allen I. E. Going the distance: Online education in the United States / I. E. Allen, J. Seaman. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/goingthedistance.pdf>
17. Denise E. Murray. A Case for Online English Language Teacher Education / E. Denise Murray – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.tifonline.org/wpcontent/uploads/2013/05/TIRF_OLTE_OnePageSpread_May20131.pdf
18. Gallagher S. Report – Distance learning at the tipping point: Critical success factors to growing fully online distance learning programs / Gallagher S. – Boston, MA : Eduventures, Inc, 2002.
19. Huw Jarvis. Computers and learner autonomy: trends and issues / Huw Jarvis, ELT Research Papers 12–02, British council, 2012. – 21 s.
20. Nedashkivska A. Internet As A Pedagogical Tool In The Acquisition Of Language And Cultural Competence: The Case Of Ukrainian / A. Nedashkivska // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – Вип. 2. – С. 55–65.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2014

доопрацьована 20.02.2014

прийнята до друку 25.02.2014

AN INTERACTIVE ONLINE COURSE AND MANUAL OF UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE „KROK-1”: EFFECTIVE INTERACTION**Halyna Temnyk**

*National University „Lvivska Polytechnika”,
International Institute for Education, Culture and Diaspora Relations,
32 d Stepan Bandera Str., 79013 Lviv, Ukraine
phone: 0989447343
e-mail: galysja10@gmail.com*

The article presents a comparative analysis of the manual of Ukrainian as a foreign language «KROK-1» and the eponymous online course designed for the operation of the Internet, identified potential opportunities of didactic teaching aids and effective ways of interaction.

Key words: Manual of Ukrainian as a foreign language, online course, effective interaction, structural and thematic communication, language and semantic relationship, consistency of presentation, types of tasks, individual attention, training participants, control knowledge

ИНТЕРАКТИВНЫЙ КУРС ОНЛАЙН И ПОСОБИЕ ПО УКРАИНСКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ «КРОК-1»: ЭФФЕКТИВНОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ**Галина Темнык**

*Национальный университет „Львовская политехника”,
Международный институт образования, культуры и связей с диаспорой,
ул. С. Бандеры, 32 д, 79013 Львов, Украина
тел.: 0989447343
эл. почта: galysja10@gmail.com*

Предложен сравнительный анализ учебного пособия по украинскому языку как иностранному „KROK-1” и одноименного интерактивного курса, предназначенного для функционирования в сети Интернет, выявлены потенциальные дидактические возможности этих учебных средств и эффективные способы их взаимодействия.

Ключевые слова: пособие по украинскому языку как иностранному, интерактивный курс, эффективное взаимодействие, структурно-тематическая связь, речевая и содержательная связь, последовательность изложения материала, типы заданий, индивидуальный подход, участники учебного процесса, контроль знаний.